

Det är viktigt att ge valpen en så bra start som möjligt. Så det kan vara av värde att planera lite innan man får hem valpen.

Är man fler i hemmet så är det klokt att redan ha klart för sig vilka regler och förbud som skall gälla för valpen när den kommer hem.

Vilka platser den inte får vistas på, vad man skall använda för kommandon etc. etc.. Ska man börja diskutera detta sedan valpen kommit hem, så har den lilla Tyska Jaktterrier'n fattat egna *beslut* medens familjen diskuterat färdigt! Och har den väl en gång fått ta sitt eget initiativ och fattat "beslut" – då blir det så – det är ju en envis terrier du har fått hem!

Så kommer det att vara med det mesta den första tiden.

En TJT's nyfikenhet och förmåga att dra slutsatser, skaffa sig favörer eller "olater" går blixtnabbt.

Vi kan ta ett exempel som att få sin TJT rumsren. En del hävdar att det är svårt att få sin TJT rumsren. När man pratar närmare med dessa, så visar det sig att 99,9% av dessa har haft hund av någon annan ras tidigare. Är man var att ha en jämthund, tax eller labrador, så kan det vara svårt att "tänka om". När en TJT valp visar att den skall gå ut, så är det NU som gäller, inte efter det att husse klätt på sig, letat reda på koppel och snört på sig sina kängor, då är det garanterat för sent. NU för en TJT betyder i en samma ögonblick eller gärna i ögonblicket tidigare! När valpen sovit – ätit - lekt, ja i stort sett gjort någonting *färdigt* så skall man plocka upp den och t och rasta av den. Så snart valpen börjar röra sig runt i en snäv cirkel, så lyft upp den och gå ut med den. Och låt den i början "rasta av sig" på samma ställe, då brukar den få utträttat sina behov lite snabbare.

VAD HETER VALPEN?

Ja det är klart att valpen har ett namn på stamtavlan, men är det verkligen detta ni kommer att kalla valpen för?

Från dag 1, kan du börja lära in hundens namn: "Rocky- hit, Rocky-braaa, Rocky-stanna" etc. Missbruka inte namnet genom att kalla på den i tid och otid, bara för ditt höga nöjes skull att få gulla med valpen. Använd namnet för att påkalla uppmärksamhet, och ge den belöning när det lystrar, för att sedan övergå att ge den belöning när den utför det efterkommande kommandot.

HANTERING

Gör det till en vana att *plocka igenom* valpen varje dag. Känn över hela kroppen, titta den i öronen och öppna munnen för att titta på tänderna, känn igenom tassarna, och har den mycket päls så be uppfödaren att visa hur du skall trimma hunden så att pälsen blir mer "jaktmässig". Passa på att träna valpen i att koppla av i din famn.

Med koppla av menas *inte* att den skall sova i ditt knä! Utan att den skall kunna vara vaken och stilla när du håller honom i famnen eller den sitter i ditt knä. Den skall kunna sitta så och koppla av även om det är andra hundar som rör sig runt omkring, eller det händer andra spännande saker som den skulle vilja springa och utforska. Var lugn och kela lite lätt med valpen, låt den känna att det är behagligt att sitta hos dej och den får naturligtvis titta visuellt delta i de aktiviteter som pågår runt omkring den, men den skall inte göra något försök att vilja komma bort från dej.

TRE SMÅ ORD

Ledarskap har blivit lite av ett "modeord" i hundvärlden. Om en ägare inte har inkallning eller om hunden inte klarar av att apportera så brukar detta väldigt oförskyllt skyllas på att husse inte har "befäst sitt ledarskap", genom att tränat hunden i att sitta innan den får mat och att stanna kvar i bilen tills den fått kommando att hoppa ur. Om man tränar dessa "övningar", så har man läst hunden att sitta för att den skall få sin mat, och att husse kräver att den skall ges

kommando innan den hoppar ur bilen, men det hjälper föga den husse som har stora problem med att kalla in hunden, eller där hunden inte kan förmås att sitta ner när man tar på spårselen! Det går att göra det betydligt enklare för sig och sin hund, genom att klart och tydligt redan från valpstadiet lära in de tre grundläggande orden/signalerna som du sedan kan använda vid all träning.

Det första är då hundens namn; detta används för att få hunden uppmärksamhet, på att någonting kommer att hända, att du kommer att ge ett kommando, det skall för hunden ha innebörden "hör upp/lyssna på husse nu".

Det andra hunden skall lära sig känna igen är ett ord för *beröm*. Det vanligaste man använder är order bra. Det skall låta som en smekning och när hunden känner igen att ordet betyder; "husse är nöjd med mej", så skall man klart kunna se på kroppshållning och svansviftning att detta är en *belöning* för hunden, man skall se att hunden blir glad att få motta sitt beröm/belöning.

Det tredje ordet är ett förbudsord, "nej", brukar de flesta använda. Detta förbudsord får absolut inte missbrukas. Nej, skall användas till att bryta ett oönskat beteende, ex vara på väg att springa rakt ut på trafikerad väg. (visste du förresten att ca 10 hundar dödas genom trafikolyckor dagligen i Sverige).

När man har läst in innebörden av dessa tre små ord, så har man *styrmedel* för att kunna fostra och dressera sin hund. Det låter väl enkelt? Nja så enkelt är det kanske inte, om man inte vet hur och när man skall använda dessa ord.

INKALLNING, grunden

Ta varje tillfälle som ges, för att träna på inkallningen. "busa" och lek mycket med din valp för att stärka upp en god relation er emellan.

Försök att leka på ett sådant sätt så att du *lurar* hunden att hamna en bit bort från dej. Du kan exempelvis kasta iväg någonting som du vet att valpen har en förkärlek till just för tillfället, då valpen är på väg bort från dej för att springa fram till sitt favorit - föremål, så ropar du hundens namn och belönar den med en lek när den avbrutit jakten på sin "gamla" leksak och kommer till dej i stället.

Tänk på att valpar snabbt tröttnar och tappar koncentrationen, så lek korta och roliga pass med den, håll aldrig på så länge att den tappar intresset för dig.

Det går alldeles utmärkt att träna både inom och utomhus. En inomhusövning kan vara att; när hunden "pysslar" med någonting annat, så säg dess namn, och så snart den söker kontakt med den så berömmar du och den får sin fulla belöning, då den kommit ända fram.

Om valpen inte ger respons på detta så kan man förenkla övningen. Ta helt sonika upp valpen i knäet. Säg dess namn, och när den ger dig sin fulla uppmärksamhet så får den beröm och kanske någon liten godis. Hur man påkallar uppmärksamhet förutom att säga hundens namn är lite olika, man kan blåsa hunden på nosen, smacka med munnen, eller något annat litet ljud (inte blåsa med visselpipa i örat på valpen), så snart valpen tittar på dej, så berömmar du igen. När valpen lärt sig att ta kontakt när du säger dess namn, så är det dags att försvåra övningen. Annars kommer valpen att tycka att du är en tråkig husse som sitter och smackar och tjarar hans namn och sedan helt tappa intresse för när du ropar namnet och kommer inte hur mycket du än smackar.

Släpp ned valpen på golvet och låt den springa iväg säg hundens namn när hunden är på väg bort från dej. Så snart valpen vänder upp mot dej, så förstärk eventuellt med rösten så att valpen kommer ända fram till dej. Gå aldrig efter en valp du har kallat in! Då är det ju valpen som får en "inkallning" på sin husse, och inte tvärt om!

Träna så ofta som möjligt utomhus, och gärna när valpen nosar runt och undersöker någonting. Variera belöningarna, ibland kan du leka med valpen, ibland godis, eller

någonting annat som den tycker om. Använd din fantasi. En hund som alltid får samma belöning, lär sig detta snabbt och kan då göra ett "överslag" om det är värt att komma för att få den där klappen, eller en bit torrfoder. Övriga med olika belöningar. Det är helt förkastligt att bara kalla in för att koppla upp valpen eller ta upp den under armen och gå in för att den har utträttat sina behov. Det bäddar för en hund som sedermera kommer in men inte kommer att vara villig att komma intill dig så att du kan koppla den.

Kom också ihåg att använda samma inkallningskommando. Det vanligaste är väl kom eller hit.

Ibland så kan man ha fler kommandon. Som vid inkallning så kan man använda "kom", så där lite till vardags, och "hit" som ett lite starkare kommando. Alltså ; Rocky kom, betyder då – kom hit när du är färdig med det du håller på med, och Rocky hit, betyder – du skall ovillkorligen komma hit nu direkt oavsett vad du håller på med.

Kontakt och inkallningsövningar som dessa skall på en normalbegåvad valp kunna "sitta" på en vecka om ägaren lägger ned lite energi.

Ett inkallningskommando är heller inte "förhandlingsbart"! Valpen skall komma punkt slut! Så kommer då det där tillfället då valpen i alla fall inte kommer, den hör inte alls att du säger dess namn och den förstår inte heller vad du menar med kommandot hit eller kom. Den verkar ha drabbats av akut dövhet, och pinnar iväg från dig och struntar blankt i dina pipeksaker, godis, korvar, hårda ord och svordomar.

Och så har du precis läst här ovan att inkallningen *inte är förhandlingsbar* jaha ja, vad göra nu?

Nu är det viktigt för dej att veta vad för slags mentalitet din valp har. Är det en lite tuffare med "klipp" i, så skall du undvika att ta i den fysiskt. Detta kommer den lilla krabaten att uppfatta som en rolig kampek i stället för en tillrättavisning och korrigerande, och valpen anser att ditt greppande i den är en social kamp. Även om valpen för tillfället kanske lyder, så har du gett den en signal om att det är helt OK att kampa socialt, kanske valpen väljer din 5-åriga dotter att kampa med nästa gång?

Om det är så att du fördrar fysisk korrigerande i alla fall, se till att den blir kort och koncis. Men du bör nog pröva att ta en verbal "omgång" med den i stället först. Spring i fatt valpen, och när du kommit fram till den skrik och nu menar jag SKRIK med mörk röst, luta dej över valpen och skäll ut den med hela din lungvolym och pondus. Så snart du ser att valpen hukar kroppen i "sorry-skall-aldrig-göra-så-igen" kroppställning, så vänder du blixtnabbt och går med raska steg bort från den. Huka dej ned med ryggen vänd mot valpen, låtsas som om du hittat någonting väldigt intressant på marken, rör om lite med handen och låt glad på rösten när du småpratar för dig själv. Det r viktigt att du ser till att valpen kommer ända in till dej nu när du har "bannat" den. Och när valpen äntligen kommer så är det till den absolut gladaste hussen i hela världen! Det skall alltså vara beröm i alla olika tänkbara former, och se sedan till att vidmakthålla kontakten/ uppmärksamheten från valpen, så att den "söker dig" efter det att du rest dig upp igen.

Så gå tillbaka till det ställe där ni var, när hunden inte ville komma. Pröva at kalla in igen vid samma ställa och i liknande situation som det var, då den inte ville komma. Har valpen lärt sig någon ting?

Om Rocky nu från början har fått lära in "de tre små orden", så kan du ju använda dem här. Om valpen inte vill komma, utan snosar vidare på någonting spännande, så kan du använda dig av; Rocky nej, följ av ett hit kommando. Alltså du bryter intresset för vad det nu kan vara, innan du kräver att hunden skall komma på din inkallning.

Nu räcker det inte med att lära in inkallning utan man måste även fortsätta att träna "repetera" detta med jämna mellanrum, för att man skall vara säker på att hunden skall komma i alla lägen. Detta gäller även de vuxna hundarna. Bara för att man kunde kalla in hunden från ett

drev förra säsongen, så betyder inte det med automatik att den kommer att lyda resten av sitt liv!

Ett annat sätt att träna inkallning på vuxna hundar är genom så kallad långlineträning. Man använder sig då av ex en spårlina eller annan lina i längd 10-15 meter. Börja med att sätta på hunden både linan och ett vanligt koppel.

Låt linan hänga på marken och låt hunden "känna" att du har den kopplad i sitt vanliga koppel.

Du kopplar lös kopplet men behåller linan på. Hunden känner sig "ledig" eftersom den noterade när du kopplade loss den.

När du sedan kallar in hunden, så har du linan kvar som "säkerhet" att justera hunden men. Det är alltså inte tänkt att du skall så och hala in hunden med hjälp av linan, utan endast använda linan för att ge ett litet ryck så att du får hundens uppmärksamhet, om den inte svarat upp då det traditionella "brytkommandot". När hunden visar dej sin uppmärksamhet rör dig på snabbt bort från hunden med några steg, för att förstärka dess lust att komma till dej. Du kan även här gå fram och "skälla ut" hunden om den inte lyder dig, och så snart du ser att den "tar åt sig" av din utskällning, vänd och gå från den och så ge den massor med beröm när den kommer.

Med hjälp av lina kan du ju även träna i lite *känsligare* miljöer med fler och mer störningar, än du annars kanske hade vågat.

Försök att träna i de miljöer och situationer där det tidigare har varit problem.

Med hjälp av lina kan du även träna när hunden medvetet utsätts för störningar, som andra hundar som leker, bollar eller godis som kastas, rävsinn som dras i gräset en bit bort.

När du lägger upp inkallningsträningen så kom ihåg att som med all annan träning planera den och se till att du har tid. Eller rättare sagt att övningen kan ta tid, det är inte så säkert att det går som planerat, men övning som har påbörjats skall slutföras med samma resultat varje gång; hunden skall ha utfört vad det är du önskade av den och fått massor med beröm!

När det gäller inkallning går det även att "hörträna" vuxna hundar som inte ovillkorligen vill komma på inkallning, men det tänker jag inte gå in på här.

VAD ÄR BERÖM; BELÖNING.

Olika hundar svarar olika på olika "beröm" som de får. De flesta hundar brukar nöja sig med att vara husse till lags, en klapp och en smekning, med några berömmande ord.

Andra kanske inte klarar av att bli smekta, utan tar detta som hopp och lek och vill genast upp och åtgärda denna ömhetsbetygelse på husse. En sådan hund är mer än väl nöjd med att få höra "bra, duktig" med len stämma.

Andra kanske är vanda vid att få någon godis i stället för att bli berömd fysiskt eller verbalt. Ett problem med att stoppa i hundar godis i tid och otid är när man skall fortsätta inläringen och man kommer till de moment där man inte är i närheten av hunden, eller som vid apporteringen då hunden redan har munnen full när den skall motta berömmet. Så o du vant valpen vid att den skall bli belönad med en godisbit varje gång den utfört ett moment rätt, så skulle jag råda dig till att "skola bort" detta på valpen vart efter.

Enda gången man kan ha godiset / korvsnutten kvar som belöning är vid inkallningsträning. Hunden skall känna doften av godiset från fickan, och kanske, kanske kan man få sig en godsak var fjärde femte gång man kommer!

Det är också viktigt att komma ihåg att all träning skall vara rolig för hunden. Så när du har tränat ett kort pass och skall ta rast eller gå inomhus en stund för att fika, är det inte tänkt att någon annan hund eller människa skall leka med hunden. Det är ju träningen som skall vara rolig inte rasterna!!!

GÅ FINT I KOPPEL

Det finns faktiskt ingen hund som drar i kopplet, bara för att *reta* ägaren, även om man har svårt att komma ihåg detta alla gånger, när man bannar hunden för att den stretar och drar. Hundar som drar gör det för att de är; nyfikna, stressade, livliga, rädda aggressiva mm Och det är inte heller så lätt att komma ihåg att koppelträna en hundvalp som bor på landet och man nyss har lärt gå lös och ledig på tomt, för att sedan kunna komma på inkallning. Men det finns många situationer när hunden skall kunna gå i koppel, sociala likväl som jaktliga.

Börja med att bestämma hur du vill att din hund skall uppföra sig i koppel. Tänk dej en jakttag där du har din Tyska jaktterrier med, du har ryggsäcken att bära på, komb-radion det skall pratas i, vapnet på ryggen och hunden i koppel.

Det är inte speciellt trevligt, att till detta ha en liten TJT som stretar och drar i full iver över att komma ut på sök!

Så när du bestämt dig för på vilken "nivå" du vill att hunden skall gå fint i koppel som vuxen, så är det dags att du börjar träna den lilla valpen.

I regel så bryr sig inte valpen om att du satt på den halsband och koppel, utan stannar endast till för att klia lite på halsbandet någon gång då och då.

Börjar valpen nu att dra i kopplet för att ivrigt upptäcka "värden" som ligger framför den, så *petta till den lite lätt* i rumpan, och när valpen vänder sig om för att se vad som är på gång och därmed tar kontakt med dig, så besvara detta kontakt tagande med beröm.

Någon gång så kan du även pröva med att enbart stanna upp och stå stilla, tills valpen vänder sig om spontant och undrar "vad som är på gång?", och då berömmar du när valpen söker din blick och du får visuell kontakt med den.

Man kan även använda sig av en sprayflaska med vatten, så valpen får en liten skarp stråle på sin nos som den traskar iväg så att kopplet blir stramt. Men man skall alltid komplettera med rösten för att korrigera. Det är ju tänkt att man enbart skall kunna korrigera hunden med rösten när den är vuxen.

Här är det också viktigt att hunden vet vad du kräver av den innan du ställer för stora krav. Så du kan ju lära in "gå här"/ "gå fint" eller "inte dra", för att hunden skall gå lugnt i kopplet utan att streta och dra.

Om du vill ha en vuxen hund som skall kunna gå på din vänstra sida utan att avvika från den, så skall du lära in kommandot "fot" från början. Oavsett vilket av kommandona man väljer så betyder samtliga i första skeendet av inläringen att valpen inte får dra det minsta lilla. Så nu skall du alltså redan ha lärt in vad ett *nej* betyder. Och så snart valpen går ut i koppellängden så korrigerar man detta med; hundens namn snabbt åtföljt av förbudskommandot *nej*.

Och så det viktigaste; massor med beröm när den går fint och gör rätt.

När valpen drar i kopplet på grund av stress, är det lite skillnad.

Hur vet du då att hunden är stressig i kopplet, till skillnad från den nyfikna hunden som beskrevs här ovanför? Jo den stressade Tysken går från hö till vänster sida av stigen framför dig, den hinner inte tillgodogöra sig den information som finns på någon sida, utan blir stressad, börjar att hässa och dra ännu mer. Här finns det några effektiva metoder som man kan pröva. Och de kommer att finnas beskrivna i nästkommande stycke som heter valp-2.

